Μακεδονικά

Τόμ. 10, Αρ. 1 (1970)

Χρυσ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, Ο Άγιος Νικόλαος ο ορφανός

Θωμάς Μ. Προβατάκης

doi: [10.12681/makedonika.810](https://doi.org/10.12681/makedonika.810)

Copyright © 2014, Θωμάς Μ. Προβατάκης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Προβατάκης Θ. Μ. (2015). Χρυσ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, Ο Άγιος Νικόλαος ο ορφανός. *Μακεδονικά*, 10(1), 321.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.810>

Χ ρ υ σ. Μ α υ ρ ο π ο ύ λ ο υ - Τ σ ι ο ύ μ η, 'Ο Άγιος Νικόλαος ό 'Ορφανός (Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, άριθ. 118), Θεσσαλονίκη 1970, σελ. 48+32 πίνακες άσπ.-μαυρ.+VIII πίν. έγχρωμοι.

Τήν τρίτην θέσιν εις τήν υπό του Ίδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου αναληφθείσαν σειράν εκδόσεων οδηγών μνημείων τής Μακεδονίας κατέχει τό υπό τήν εποπτείαν του καθηγητού του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Στυλ. Πελεκανίδη τελευταίως ιδόν τό φώς βιβλίον τής φιλολόγου - αρχαιολόγου κ. Χ. Μαυροπούλου - Τσιούμη. Εις τό προτασσόμενον εισαγωγικόν σημείωμα γίνεται λόγος διά τήν τοπογραφίαν και τήν όνομασίαν του ναού (σ. 7-8), τήν χρονολογίαν τής ιδρύσεώς του, τήν αρχιτεκτονικήν και τήν τοιχοδομίαν αυτού (σ. 9-10), ως και τήν γλυπτικήν αυτού (σ. 10-12). Άκολουθώς, άφου παρεμβλήθουν ή κάτωσις και ή τομή του ναυδρίου, ή συγγρ. περιγράφει τόν ζωγραφικόν διάκοσμον αυτού (σ. 12-44), τόν όποιον αναλύει διεξοδικώς ως άποτελούντα τό αξιολογώτερον άντικείμενον τής τέχνης του. Κατ' άρχήν αναφέρεται δι' όλίγων εις τήν διάταξιν, τήν σύνθεσιν, τήν τεχνικήν και τήν τεχνοτροπίαν τών τοιχογραφιών του ναού. Άκολουθως περιγράφει τό σύνολον τών παραστάσεων μέ τήν ακόλουθον σειράν: «Τοιχογραφίες α) του ναού (σ. 15-30), β) του νοτίου κλίτους (σ. 30-35), γ) του βορείου κλίτους (σ. 35-37), δ) του νότιου άκρου και ε) μεμονωμένοι άγιοι. Συνολικώς εξετάζει πενήκοντα σχεδόν σύνολα συνθέσεων ή παραστάσεων. Μετά τήν εξέτασιν ταύτην ακολουθει ό πίναξ εικόνων και έπονται 32 πίνακες άσπροι-μαυροι και όκτώ έγχρωμοι εις τό τέλος (οί τελευταίοι ούτοι μέ διαφορετικήν από τήν άριθμήσιν των σειράν κατά βιβλιοδετικόν σφάλμα), οι όποιοι εις κονίζουσ τās πλείστας τών εξηγηθεισών ήδη παραστάσεων.

Γενικά χαρακτηριστικά τής όλης εργασίας τής Χ. Μαυροπούλου - Τσιούμη είναι ή καθ' όρισμένην τάξιν περιγραφή τών τοιχογραφιών, ή απλότης αλλά και ή ζωηρότης τής έκφράσεως, ή παρατηρητικότητα αυτής, ή γενική άλλ' ώλοκληρωμένη έρευνα του υπό εξέτασιν μνημείου και ή άρίστη έκδοτικώς εμφάνισις του βιβλίου της.

Βεβαίως από τοιαύτας εργασίας δέν πρέπει νά έχη κανείς επιστημονικάς απαιτήσεις. Περιορίζονται συνήθως εις μίαν απλήν περιγραφήν χωρίς νά προβαίνουν εις τεχνοτροπικάς αναλύσεις και συγκρίσεις, εις προβληματισμούς και συζητήσεις, εις νέας άπόψεις και συμπεράσματα. Άλλως θά ήσαν κατά πολύ ίσως ακατάληπτα διά τό ευρύ κοινόν, διά τό όποιον και προορίζεται τό μικρόν τουτο βιβλίον.

Όμως ή άποφυγή δευτερευόντων, έστω, έρμηνευτικών σφαλμάτων τών τοιχογραφιών, μικραί τινες παραλήψεις, δυνάμεναι νά δημιουργήσουν κενά εις τόν άπλούν άναγνώστην, πιστική κατατόπισις και άκριβολογία ακόμη και εις τήν λεπτομέρειαν είναι, νομίζομεν, άπαραίτητα και εις τά βιβλία του είδους αυτού. Ούτω π.χ. εις τήν σ. 8 δέν αναφέρεται ό λόγος, διά τόν όποιον ό ναός δέν έγινε ποτέ τζαμί, εις τήν σ. 21 ή «γεροντική μεγαλόπρεπη μορφή... και ή νεανική πού στέκονται πίσω από τό Χριστό» δέν είναι παρά ό Πέτρος και ό Ίωάννης, περί τών όποίων καλόν θά ήτο νά αναφερθούν τά όνόματα, εις τήν σ. 27 σημειώνεται ότι οι μαθηταί κάθονται εις ήμικυκλικήν τράπεζαν, ένφ τό όρθόν είναι ότι κάθονται γύρωθεν έλλειψοειδούς τραπέζης και εις τήν σ. 32 ένθα περιγράφεται ή Σαμαρείτις ουδόλως γίνεται λόγος διά τήν χειρονομίαν της, ή όποία χαρακτηρίζει τήν μετά του Ίησου συνομιλίαν της. Γενικώς πάντως τό βιβλίον τουτο εξεπλήρωσε, νομίζομεν, άρκούντως τόν σκοπόν, διά τόν όποιον εξεδόθη.

ΘΩΜΑΣ Μ. ΠΡΟΒΑΤΑΚΗΣ